

VẬN DỤNG CHUYỂN ĐỔI SỐ VÀO GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ CHO SINH VIÊN

ThS. Nguyễn Thị Ngọc

Trường Cao đẳng Kỹ thuật công nghiệp

Tác giả liên hệ: ngocnt@bcit.edu.vn

Ngày nhận: 10/4/2025

Ngày nhận bản sửa: 20/4/2025

Ngày duyệt đăng: 24/4/2025

Tóm tắt

Hiện nay, hoạt động giảng dạy Lý luận chính trị không thể tách rời xu thế tích cực của thời đại. Trong đó, chuyển đổi số vừa mang lại nhiều cơ hội cho giảng dạy Lý luận chính trị, đồng thời, cũng để lại một số thách thức trong điều kiện hiện tại. Việc tiếp cận phương thức để đạt kết quả tốt, khắc phục thách thức của thời đại là vấn đề cần thiết nhằm hình thành và bồi dưỡng nhân cách người học trong giai đoạn mới.

Từ khóa: Chuyển đổi số, sinh viên, Lý luận chính trị, cơ hội, thách thức.

Applying Digital Transformation in Teaching Political Theory to Students

MA. Nguyen Thi Ngoc

College of Industrial Techniques

Corresponding Author: ngocnt@bcit.edu.vn

Abstract

The teaching of political theory is increasingly intertwined with contemporary trends, particularly the advancements brought about by digital transformation. While this transformation offers numerous opportunities for enhancing political theory instruction, it also presents several challenges under current conditions. Developing effective approaches to capitalize on these opportunities and address the challenges is essential for shaping and nurturing the character of learners in this new era.

Keywords: Digital Transformation, Students, Political Theory, Opportunities, Challenges.

Đặt vấn đề

Chuyển đổi số là vấn đề có tính chiến lược được Đảng ta dành nhiều sự quan tâm. Năm 2019, Bộ Chính trị ban hành Nghị quyết số 52-NQ/TW ngày 27/9/2019 về một số chủ trương, chính sách chủ động tham gia cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư (Bộ Chính trị, 2021). Nghị quyết này có ý nghĩa tích cực về lý luận và thực tiễn đối với hành trình đổi mới của đất nước.

Đại hội lần thứ XIII của Đảng Cộng sản Việt Nam coi chuyển đổi số là một trong những đột phá quan trọng hàng đầu nhằm thực hiện phát triển nhanh, phát triển bền vững đất nước. Trong Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Đảng Cộng sản Việt Nam chỉ rõ: “Phát triển nhanh và bền vững, dựa chủ yếu vào khoa học - công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021).

Nghị quyết số 57-NQ/TW ngày 22/12/2024 của Bộ Chính trị “về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới, sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia” đã đưa

ra những mục tiêu cụ thể, đổi mới cách nghĩ, cách làm nhằm thúc đẩy sự phát triển chung của đất nước. Vấn đề chuyển đổi số gắn bó chặt chẽ với đột phá khoa học, công nghệ, đổi mới mọi phương diện của quốc gia. Giáo dục là một trong tám lĩnh vực cần ưu tiên chuyển đổi số trước. Trước sức ảnh hưởng của chuyển đổi số đối với xã hội thì giáo dục (nói chung), giảng dạy Lý luận chính trị (nói riêng) có những thách thức lớn. Các môn Lý luận chính trị nhằm làm cho người học tăng cường nhận thức về thế giới quan, nhân sinh quan, bồi dưỡng lý tưởng, định hướng hành vi, đồng thời, nâng cao kỹ năng, gắn bó chặt chẽ giữa các vấn đề nhận thức vào đời sống. Thông qua những biểu hiện của thể hệ mới, rất nhiều biến đổi của giáo dục, đặc biệt quá trình thực hiện các môn Lý luận chính trị cho sinh viên không nằm ngoài quy luật này. Thông qua hiểu biết Lý luận chính trị, từ đó, người học dần nâng cao nhận thức, rèn luyện năng lực học tập, ứng xử, giáo dục con người toàn diện. Việc tiếp cận chuyển đổi số

để giảng dạy Lý luận chính trị là cần thiết vừa góp phần đảm bảo sự phát triển nhân lực lao động hiện nay, vừa góp phần nâng cao sức mạnh bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa (XHCN), làm phá sản chiến lược “diễn biến hòa bình” và bạo loạn lật đổ của thế lực thù địch.

1. Nội dung nghiên cứu

1.1. Bản chất của chuyển đổi số, chuyển đổi số trong giáo dục và trong giảng dạy Lý luận chính trị

1.1.1. Chuyển đổi số

Chuyển đổi số (Digital Transformation) là thuật ngữ mà hiện nay rất nhiều người quan tâm, được xác định là có tính tất yếu trong quá trình phát triển của nhân loại. Trên cơ sở vận dụng công nghệ thông tin, các dữ liệu được lưu trữ tại các tệp, file lưu trữ của nhiều phần mềm ứng dụng làm việc được di chuyển giữa các cá nhân, nhóm, cộng đồng. Quá trình này thúc đẩy sự hiện đại hóa trong tất cả các lĩnh vực, khả năng cập nhật thông tin và nắm bắt, xử lý vấn đề một cách hiệu quả, nhanh nhạy vượt ra khỏi khó khăn do phạm vi về khoảng cách địa lý. Trên cơ sở những thành tựu của tin học hóa, chuyển đổi số có được nhờ sự tiến bộ vượt bậc của những công nghệ mới mang tính đột phá, nhất là công nghệ số. Chuyển đổi số là quá trình thay đổi tổng thể và toàn diện của cá nhân, tổ chức về cách sống, cách làm việc và phương thức sản xuất dựa trên các công nghệ số.

Trên thế giới, chuyển đổi số bắt đầu được nhắc đến nhiều vào khoảng năm 2015 và phổ biến từ năm 2017. Ở Việt Nam, chuyển đổi số bắt đầu được nhắc đến nhiều từ năm 2018. Để thúc đẩy quá trình phát triển đất nước gắn với hội nhập quốc tế, Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chương trình Chuyển đổi số quốc gia đến năm 2025, định hướng đến năm 2030 tại Quyết định số 749/QĐ-TTg ngày 03/6/2020. Thông qua từng bước tin học hóa, chuyển đổi số tại Việt Nam đã đóng góp tích cực vào sự phát triển kinh tế - xã hội, văn hóa, giáo dục, quốc phòng an ninh...

1.1.2. Chuyển đổi số trong giáo dục và trong giảng dạy Lý luận chính trị

a) Trong giáo dục

Từ năm 2018 đến nay, chuyển đổi số được coi là nhiệm vụ chiến lược để phát triển. Đại hội lần thứ XIII của Đảng Cộng sản Việt Nam nhấn mạnh vai trò của khoa học công nghệ, Đảng đưa ra vấn đề phát triển tâm nhìn đến năm 2045 luôn gắn với nhiệm vụ chuyển đổi số. Giáo dục là yếu tố đánh giá sự phát triển của một quốc gia, do vậy, không thể tách rời với chuyển đổi số. Giáo dục Việt Nam cũng cần phải sử dụng công nghệ số để cải thiện hoặc thay đổi toàn

bộ các khía cạnh của các cơ quan quản lý giáo dục, đơn vị giáo dục từ lưu trữ hồ sơ, sổ sách, cách thức tổ chức giáo dục đến cách truyền thông, cách tương tác với người học. Chuyển đổi số trong giáo dục gắn với xây dựng, triển khai, đẩy mạnh nền tảng giáo dục trực tuyến, ứng dụng công nghệ vào các phương pháp giáo dục, số hóa thư viện, bài giảng, tư liệu giảng dạy, thực hiện giảng dạy trực tuyến, quản lý sinh viên. Chuyển đổi số trong giáo dục thực chất là đưa toàn bộ các hoạt động từ xã hội thực lên không gian mạng, từ môi trường giáo dục truyền thống lên môi trường số. Các phần mềm word, excel về tài liệu dạy học, thông tin học sinh, phần mềm canvas, powerpoint trong thực hiện trình chiếu bài giảng, hỗ trợ thảo luận, thuyết trình, các phần mềm và các website với tên miền liên kết để cùng trao đổi thông tin.

Hiện nay, tất cả các trường đại học, cao đẳng chuyên nghiệp đều triển khai thực hiện chuyển đổi số nhằm tổ chức quản lý đào tạo tốt hơn. Trí tuệ nhân tạo, Internet vạn vật, dữ liệu lớn, điện toán đám mây đang hỗ trợ rất nhiều cho việc giáo dục, học tập từ xã hội thực lên không gian mạng. Ngoài ra, chuỗi khối cũng là một công nghệ số quan trọng của chuyển đổi số.

b) Trong giảng dạy Lý luận chính trị

Chuyển đổi số trong giảng dạy Lý luận chính trị là quá trình ứng dụng công nghệ số vào toàn bộ các hoạt động dạy và học môn Lý luận chính trị trong các cơ sở giáo dục, nhằm nâng cao hiệu quả, chất lượng và tính hấp dẫn của môn học. Nội hàm của quá trình này bao gồm các khía cạnh chính sau:

Thứ nhất, ứng dụng công nghệ số vào nội dung giảng dạy, bao gồm: (i) Số hóa tài liệu: Chuyển đổi các tài liệu lý luận chính trị truyền thống sang định dạng điện tử (ebook, video, infographic...); (ii) Tích hợp nguồn học liệu mở: Kết hợp tài liệu lý luận với dữ liệu thực tiễn, báo cáo thời sự, các bài phân tích chính trị - xã hội cập nhật trên nền tảng số; (iii) Thiết kế bài giảng điện tử: Sử dụng phần mềm PowerPoint, Canva, Lecture Maker, iSpring... để tạo bài giảng sinh động hơn.

Thứ hai, đổi mới phương pháp giảng dạy trên nền tảng số. Dạy học trực tuyến và hybrid (kết hợp): Giảng dạy qua Zoom, MS Teams, Google Meet, hoặc các LMS như Moodle, Canvas; Tổ chức hoạt động học tập tương tác: Dùng Kahoot, Quizizz, Mentimeter, Padlet... để tăng sự tham gia và tương tác trong lớp; Tích hợp AI và dữ liệu lớn: Cá nhân hóa trải nghiệm học tập, theo dõi tiến độ học và phản hồi phù hợp với từng người học.

Thứ ba, xây dựng môi trường học tập số. Phát triển hệ thống quản lý học tập (LMS): Lưu trữ bài giảng, giao bài tập, chấm điểm và phân hồi; Thư viện số: Cung cấp tài liệu học tập và nghiên cứu lý luận chính trị một cách dễ dàng, mọi lúc, mọi nơi; Diễn đàn học thuật trực tuyến: Tạo không gian trao đổi học thuật về lý luận chính trị giữa sinh viên - giảng viên - nhà nghiên cứu

Thứ tư, nâng cao năng lực số cho giảng viên và sinh viên. Tập huấn kỹ năng số cho giảng viên: Biết sử dụng các công cụ công nghệ phục vụ dạy học, làm chủ dữ liệu và bảo mật thông tin; Rèn luyện tư duy số cho sinh viên: Giúp sinh viên biết tìm kiếm, khai thác thông tin chính thống, có tư duy phản biện và kỹ năng học tập tự chủ.

Thứ năm, đảm bảo tính định hướng chính trị - tư tưởng. Kiểm soát nội dung số phù hợp với định hướng tư tưởng; Lựa chọn thông tin, tư liệu có tính chính thống, không sai lệch hoặc bóp méo; Tăng cường giáo dục nhận thức chính trị qua môi trường mạng; Tận dụng nền tảng số để lan tỏa giá trị tư tưởng Hồ Chí Minh, chủ nghĩa Mác - Lênin, đường lối Đảng.

1.2. Một số cơ hội và thách thức đối với việc thực hiện chuyển đổi số trong việc giảng dạy Lý luận chính trị

1.2.1. Cơ hội

Một là, mở rộng nguồn và dung lượng thông tin cho quá trình dạy và học Lý luận chính trị.

Các môn học Lý luận chính trị cho hệ đại học hiện nay là 165 tiết, gồm các học phần: *Triết học Mác - Lênin, Kinh tế chính trị học Mác - Lênin, Chủ nghĩa xã hội khoa học, Tư tưởng Hồ Chí Minh và Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam.* Môn Giáo dục chính trị cho hệ cao đẳng có 75 tiết, tương ứng 5 tín chỉ với các nội dung cơ bản: khái quát về chủ nghĩa Mác- Lê nin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối của Đảng và tu dưỡng rèn luyện của người học. Mục đích của học tập các môn Lý luận chính trị ở bậc đại học, cao đẳng là tăng cường thế giới quan, nhân sinh quan, thay đổi nhận thức, kỹ năng, tác phong làm việc, học tập của sinh viên.

Thực hiện chuyển đổi số trong giảng dạy các môn Lý luận chính trị mang đến nhiều cơ hội. Là môn học không chỉ có kiến thức lý thuyết mà mang tính thực tiễn, cập nhật thường xuyên các tài liệu, văn bản chính sách của Đảng và Nhà nước, nhiều tình huống người học phải vận dụng giải quyết, gắn bó giữa nói, viết và làm. Trên cơ sở sức mạnh của công nghệ thông tin, nhiều tài khoản mạng xã hội ngày càng đa dạng hóa dữ liệu và khối lượng dữ liệu ngày càng nhiều, do

đó, các nghiên cứu trở nên phong phú. Trước biến đổi này, số lượng thông tin và dung lượng thông tin là nhân tố thúc đẩy sinh viên, giảng viên một cách tích cực. Bởi họ có thể lựa chọn số liệu một cách dễ dàng hơn. Nếu như cách đây 20 năm, tài liệu chủ yếu về sách kinh điển của C.Mác, Ph.Ăng ghen là tài liệu giấy, cơ sở kinh doanh sách cũ nhiều khi chỉ tập trung ở một vài địa điểm thành phố lớn, giá mua sách khá đắt đỏ so với mức sống của sinh viên. Số lượng sách kinh điển được in không nhiều. Sinh viên nhiều khi học theo lối thụ động nên kể cả sinh viên khối ngành Lý luận chính trị cũng gặp nhiều khó khăn trong việc tiếp cận thực tiễn để nâng cao kỹ năng, nhận thức, xây dựng thế giới quan, phương pháp luận khoa học, hiểu biết và có kỹ năng vận dụng chủ nghĩa Mác- Lê nin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối của Đảng vào thực tiễn. Việc tra cứu khó khăn, hầu như chỉ dừng ở thư viện trường học hoặc thêm ít cuốn sách mua được. Chuyển đổi số thúc đẩy xuất hiện thư viện số, nhiều kênh báo, website, các nguồn văn hóa địa phương, cổng thông tin điện tử địa phương, các trường học, các bài hội thảo... với số lượng tài liệu cực kỳ phong phú. Riêng trên website, báo điện tử có sẵn nhiều mục tác phẩm kinh điển của Mác-Ăng ghen, tư liệu văn kiện Đảng. Người học thông qua tài khoản để tra cứu dữ liệu từ nhiều nguồn nên có nhiều cơ hội nâng cao nhận thức về chủ nghĩa Mác-Lê nin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối của Đảng Cộng sản Việt Nam và chính sách pháp luật của Nhà nước Cộng hòa XHCN Việt Nam. Đặc biệt, hiện nay, nhiều buổi học trực tuyến về các hội nghị đã cập nhật tới đảng viên, cán bộ, sinh viên về chủ trương, đường lối của Đảng. Nhiều báo điện tử chính thống có mục “Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng” giúp sinh viên nói riêng, nhân dân nói chung nhận diện được và đấu tranh được với âm mưu chống phá của thế lực thù địch, phản động. Thông tin đến người học nhanh và đầy đủ, phong phú hơn rất nhiều so với thế hệ trước, giúp giảng viên và sinh viên tăng kỹ năng tương tác, trao đổi, nhận định chính trị.

Hai là, thay đổi bản chất các môn học Lý luận chính trị từ chỗ hàn lâm trở thành các môn học thực tiễn, tăng sự hứng thú đối với người học.

Cơ hội sử dụng công nghệ, các phần mềm của người dạy tốt hơn, góp phần cụ thể hóa, hiện thực hóa lý luận, là bài học sinh động giúp sinh viên yêu thích hơn. Việc mô hình hóa từ các công cụ cũng dễ dàng hơn, đồng thời, việc chuyên tiếp dữ liệu để ôn tập, phát vấn, thay đổi các hình thức học (trực tiếp sang trực tuyến) đều dễ dàng. Có rất nhiều

nguồn để lưu trữ: các tệp trên máy tính với các phần mềm dọn dẹp thường xuyên, gợi ý sắp xếp ngăn nắp. Khả năng lưu trữ dữ liệu của các phần mềm cùng việc tận dụng AI hỗ trợ thao tác sắp xếp tệp, file, dọn dẹp và quản lý các thư mục dữ liệu mang tính chuyên nghiệp, nhanh nhẹn. Trên cơ sở này, người học không chỉ có cơ hội nâng cao kiến thức mà còn có cơ hội nâng cao kỹ năng, nhận thức để xử lý, nhận định một vấn đề trong thực tiễn.

Thông qua chuyển đổi số, giáo dục đạt chất lượng tốt hơn, vận dụng công cụ AI, các thiết bị hiện đại, nguồn tài liệu phong phú. Cơ hội về tính hiệu quả trong soạn và tương tác của người dạy và hiệu quả đối với người học. Các công cụ AI hỗ trợ cách tư duy, là một người thầy, người bạn đồng hành, hỗ trợ người học, xây dựng cho người học phương án học tập tốt. Rất nhiều bài tập tình huống đóng vai, nhận định về các vấn đề kinh tế, xã hội, văn hóa, quốc phòng an ninh của đất nước, nhận định về việc học tập làm theo tư tưởng đạo đức phong cách Hồ Chí Minh. Thông qua nhiều cuộc thi trực tuyến và trực tiếp, người học có thêm cơ hội, kỹ năng rèn luyện nhận thức.

Ba là, thúc đẩy chất lượng quản lý người học Lý luận chính trị ngay trong mỗi giờ học.

Khi chưa có chuyển đổi số, các lớp học thực hiện trực tiếp tại giảng đường. Khi có chuyển đổi số, có nhiều lớp học được tổ chức bằng các giờ học online, thông qua các phần mềm như Zoom, Google Meet hoặc E-learning. Các môn học lý thuyết, trong đó, có Lý luận chính trị đều như vậy. Các phần mềm này hỗ trợ giảng viên Lý luận chính trị soạn bài giảng, đồng thời, giáo viên Lý luận chính trị nói riêng, giáo viên nói chung thường xuyên cập nhật thông tin, từ đó, làm cơ sở để lớp học, giáo viên chủ nhiệm, Phòng Công tác sinh viên xem xét, đánh giá kết quả học tập và rèn luyện của sinh viên. Giảng viên Lý luận chính trị thuận lợi hơn trong điểm danh, tóm tắt kết quả học lần một, học bù, học lại của sinh viên. Bản thân sinh viên cũng xây dựng được cách đăng ký học tập, tìm kiếm nguồn học liệu các học phần Lý luận chính trị, nộp bài, trao đổi với giảng viên. Sinh viên đóng vai, xây dựng tình huống, khai thác tình huống vào làm bài tập trắc nghiệm, xử lý trong thực tiễn. Vì vậy, nếu như trước đây, các bài tập chủ yếu là thảo luận, nguồn học liệu cũ, nhiều khi sinh viên không có sự hứng thú, thì hiện nay, chất lượng bài giảng tăng lên, các sổ sách lưu trữ được soạn bằng phần mềm, giúp sinh viên tìm kiếm thông tin nhanh hơn trước.

Đối với người dạy, AI đã hỗ trợ người dạy tìm kiếm tài liệu để soạn thảo nội dung giảng dạy, trình chiếu theo các phần mềm soạn thảo Word, Excel, Powerpoint, các video...

Kho dữ liệu ngày càng lớn, khả năng tích hợp càng cao. Người dạy giảm bớt nguy cơ mắc các bệnh viêm phổi, lao, hạt xơ dây thanh... do có sự hỗ trợ của các kênh kỹ thuật, giảm nói, viết phấn bảng. Bên cạnh đó, chuyển đổi số thúc đẩy mạnh mẽ phản xạ, không ngừng loại trừ tư duy cũ, cách làm cũ, lạc hậu. Người học thông qua nguồn dữ liệu phong phú và cơ sở vật chất hiện đại hơn nên có điều kiện trao đổi, thảo luận làm phong phú thêm kỹ năng giao tiếp, khả năng ngôn ngữ, tạo hiệu ứng tích cực trong giờ học.

1.2.2. Thách thức

Một là, thiếu đồng bộ trong hệ thống cơ sở vật chất phục vụ giảng dạy Lý luận chính trị trong thời điểm mới thực hiện.

Sự bất cập, không tương thích, không phù hợp về hệ thống cũ, mới trong các phần mềm thi, lưu trữ học liệu, kho dữ liệu cá nhân của sinh viên dẫn đến bất cập trong thực hiện. Do điều kiện còn hạn chế, chưa đồng bộ ở các trường, hoặc giữa các giảng viên, khả năng tiếp cận công nghệ thông tin ở các thể hệ giảng viên là có sự chênh lệch, hoặc ngay trong cùng độ tuổi nhưng sự chịu khó tiếp cận vẫn chênh lệch, dẫn đến chất lượng thực hiện để lưu trữ tài liệu, giảng dạy là khác nhau. Do đó, chất lượng giờ học Lý luận chính trị chưa đều về mặt bằng giữa các giảng viên dạy Lý luận chính trị trong cùng một trường, giảng viên dạy Lý luận chính trị của các trường khác nhau. Bộ phận kỹ thuật phần mềm dạy, thi, quản lý sinh viên còn bất cập về thông tin, hoặc nghẽn mạng. Việc xây dựng các phần mềm nhiều khi chưa tương xứng với nhu cầu thực tế của công việc do kỹ thuật hoặc do nguồn ngân sách chi trả để lắp đặt thiết bị, phần mềm còn eo hẹp. Chuyển đổi số chưa đồng bộ ở điều kiện hiện tại thách thức sự kiên nhẫn của thầy trò. Việc sinh viên đăng ký học tập, học lại hoặc việc thực hiện các giờ học trực tuyến còn hạn chế, vướng mắc về âm thanh, đường truyền, thời lượng thực hiện giờ giảng hoặc chưa quen với tra cứu và lưu trữ dữ liệu.

Chuyển đổi số thúc đẩy khả năng sử dụng công nghệ để giảng dạy Lý luận chính trị trong môi trường có số lượng sinh viên nhiều hơn, đặc biệt việc sử dụng giờ học trực tuyến trong thời điểm ban đầu tiếp cận nên sẽ còn lúng túng trong việc khai thác sức mạnh của công nghệ thông tin, số hóa tài liệu. Đối với giai đoạn hiện nay là thời điểm bắt đầu chuyển đổi số nên hạn chế khả năng quản lý người học, chất lượng học của sinh viên. Điều này buộc các cơ sở đào tạo không ngừng thay đổi về tư duy, nhận thức, thể chế, chính sách. Việc cập nhật lịch học, thông tin sinh viên và các dữ liệu khác phải thường xuyên.

Hai là, khả năng nắm bắt, truyền đạt thông tin về tình hình chính trị - xã hội của sinh viên.

Thời đại số nên việc thông tin rộng rãi, phong phú và dễ dàng. Với đa số cá nhân sử dụng điện thoại Smartphone, có tài khoản Face book, Gmail thì các lượt bài ở phạm vi từng đọc sẽ được nhà mạng thường xuyên gọi ý. So với các môn khoa học khác, các môn Lý luận chính trị trong giai đoạn hiện nay có khó khăn không nhỏ từ vấn đề nhiều thông tin trên các trang cá nhân, Youtube... Các chủ trương, đường lối chính sách của Đảng cần phải thường xuyên cập nhật, đòi hỏi tra cứu cẩn thận, trong khi thông tin (về các địa phương, cá nhân cụ thể) thì rất nhiều loại. Tính đa dạng của thông tin, đặc biệt nhiều thông tin chưa được kiểm chứng được tung lên với các ý đồ chống phá hoặc do thiếu hiểu biết dẫn đến việc, nên sinh viên không có sự chủ động nghiên cứu, tìm hiểu sẽ rơi vào tình trạng hiểu sai đường lối của Đảng, hiểu sai chính sách pháp luật của Nhà nước, từ đó, có hành động nông cạn, sai trái.

Do vậy, sẽ dẫn đến nhiều thông tin, hội chứng “thôi nào”, mau tiếp nhận nhưng mau quên, làm giảm khả năng ghi nhận kiến thức và giảm chất lượng giờ học. Hội chứng này có thể có đối với giảng viên, người nhiều việc, hoặc không có kỷ luật trong thực hiện tra cứu tư liệu số. Đối tượng sinh viên chưa chủ động thì càng dễ sa vào các link, cú kích chuột tiếp theo, có vẻ lượng thông tin vào đầu trong một thời gian ngắn rất nhiều nhưng khả năng tiếp nhận, sàng lọc và đánh giá thông tin chính trị là hạn chế.

Ba là, phát sinh xu hướng lười tư duy của sinh viên và tạo khoảng trống truyền thống trong mối quan hệ thầy trò.

Trên cơ sở nguồn dữ liệu phong phú với nhiều phần mềm, các AI khiến người học Lý luận chính trị nhanh chóng trả lời được các câu hỏi thảo luận của giảng viên đưa ra. Song, do sao chép từ AI, sinh viên bị lệ thuộc, ngày càng lười suy nghĩ, khiến quá trình xử lý các tình huống thảo luận dễ rơi vào hình thức, vô hình chung, sinh viên trở thành công cụ thực hiện tổng hợp tư duy của AI. Những vấn đề mới không được suy luận để trả lời theo hướng mới mà lại mang tính sao chép sẽ không có ý nghĩa thực tiễn cao như đòi hỏi.

Đối với giảng viên Lý luận chính trị, theo dõi người học về thái độ, kiến thức, đồng thời, hiểu được tâm tư, tình cảm của sinh viên, để từ đó, có biện pháp rèn luyện người học là rất cần thiết. Môi trường giáo dục trực tiếp và truyền thống vốn giúp giảng viên Lý luận chính trị dễ thấy hơn, tuy nhiên, trong thời đại số, làm việc trên môi trường số, thông tin qua

môi trường số, tội phạm xuất hiện trên môi trường số, vì vậy, giảng viên Lý luận chính trị nếu vẫn giữ thói quen cũ, chậm thay đổi thì khó khăn trong nhận định, đánh giá người học và có phương pháp giáo dục lý tưởng.

1.3. Thực trạng và giải pháp đặt ra đối với thực hiện chuyển đổi số để nâng cao chất lượng học tập các môn Lý luận chính trị

1.3.1. Thực trạng

Với những nghiên cứu kể trên, có thể nói, việc thực hiện chuyển đổi số hiện nay đã đạt được những kết quả bước đầu. Điển hình như, số lượng sinh viên biết vận dụng AI tham gia vào khóa đào tạo ngày càng tăng, các em năng động hơn, hiểu biết thế giới phong phú, sâu sắc hơn. Chất lượng giờ giảng tốt hơn. Tuy vậy, mặt hạn chế hiện tại là bản thân sự hứng thú của sinh viên đối với công nghệ dễ bị sa vào trò chơi, sự phân tán lớn sẽ ngại học.

Điều kiện cơ sở vật chất có thể thực hiện giảng dạy trực tuyến, giảm bớt việc đi lại, nhưng lại gây khó khăn trong thực hiện dạy học, quản lý người học và đánh giá chất lượng người học. Bởi vì sẽ xuất hiện hiện tượng sinh viên nhờ người học hộ hoặc chỉ tham gia mở tài khoản, rồi đi làm việc khác. Chất lượng, hiệu quả giờ học online sẽ hạn chế, việc đánh giá khảo sát người học từ xa khá khó khăn, với các câu hỏi dạng trắc nghiệm, người học sử dụng các website để trả lời câu hỏi, hoặc ngay cả các câu hỏi thảo luận cũng có thể nhờ các AI trả lời hộ. Vấn đề này liên quan đến đạo đức người học.

Giảng viên phải nâng cao kỹ năng sử dụng các phần mềm như Zoom, Google Meet... để thực hiện giờ dạy, kỹ thuật tốt để vừa dạy vừa quan sát được việc học của sinh viên. Các môn Lý luận chính trị vốn mang tính hàn lâm và trừu tượng, việc truyền tải kiến thức qua nền tảng số đôi khi thiếu tương tác và không tạo được sự hứng thú cho người học. Muốn thay đổi bằng cách xây dựng nội dung học tập điện tử sinh động và dễ hiểu đòi hỏi thời gian, công sức và sự đầu tư lớn. Các môn Lý luận chính trị có nhiều khái niệm, phạm trù, văn bản nghị quyết, nếu không trau dồi, thay đổi phương pháp giảng dạy tích cực sẽ sa vào giáo điều, nhàm chán, sinh viên ngại học.

Một số thách thức mới do lạm dụng AI để học tập và làm việc ảnh hưởng đến sức khỏe thể chất và tinh thần của người dạy và người học Lý luận chính trị. Căn bệnh mới lạ về thể chất và tinh thần như hội chứng ông cô tay, do thao tác bàn phím nhiều, say mê AI, ít vận động thể chất, xuất hiện một số bệnh ảo giác, tự kỷ... Đặc biệt, sự lười biếng xuất hiện trong khi soạn bài, dạy, học đối với cả thầy và trò, sự phân tán, mất tập trung, khả năng tự chủ trong tư duy dần mất đi.

Bên cạnh đó, đa dạng thông tin cũng có sự ảnh hưởng đến thông tin đa chiều, có thể ở khả năng chọn lọc, nhận thức vấn đề của người học còn hạn chế dễ mất kiểm soát trong việc nhận thức chính trị, pháp luật, nói và viết sai đường lối chủ trương của Đảng, tạo lối sống phai nhạt Đảng, nhạt lý tưởng... Thông tin đa chiều càng là cơ sở để thế lực thù địch, phản động thực hiện “diễn biến hòa bình”, chúng lợi dụng, xuyên tạc, kích động các tầng lớp nhân dân, trong đó có thanh niên. Xuất hiện các nguồn tài liệu xâm hại đến lợi ích nhà giáo, đặc biệt, việc chia sẻ tài liệu của người dạy tràn lan, vi phạm quyền sở hữu trí tuệ của tác giả.

1.3.2. Giải pháp đặt ra đối với chuyển đổi số trong giảng dạy Lý luận chính trị

Một là, xây dựng đội ngũ cán bộ giảng dạy Lý luận chính trị có trình độ và kỹ năng công nghệ thông tin ngày càng cao.

Muốn vậy, phải tăng cường các lớp bồi dưỡng nghiệp vụ công nghệ thông tin cho giảng viên nói chung, giảng viên các môn Lý luận chính trị nói riêng. Chủ trương của Đảng là số hóa bình dân học vụ, đây là một điểm rất tích cực, phù hợp với điều kiện hiện tại. Các khoa, bộ môn Lý luận chính trị tại các cơ sở giáo dục cần phát triển các phương pháp giảng dạy, kết hợp giữa học trực tiếp và trực tuyến, dần tạo nên thói quen làm việc trong xu thế hiện đại hóa. Nói cách khác, tư duy phổ cập hóa chuyển đổi số tại các trường học là cần thiết.

Giảng viên Lý luận chính trị cần học các thao tác để rèn kỹ năng quản lý sinh viên tại giờ học trực tuyến và các nền tảng mạng xã hội: Phải xây dựng được các phần mềm khảo sát tài khoản mạng xã hội của sinh viên để có bước đầu đánh giá về nhận thức, thái độ của sinh viên. Đồng thời, giáo viên phải hết sức nhiệt tình, hiểu biết về công cụ dạy học trực tuyến để hiểu được sinh viên. Dạy sinh viên các dấu hiệu Fanpage, Zalo, bài viết và hình ảnh có dấu hiệu lừa đảo; hướng sinh viên đến nguồn tư liệu sạch tại các website, báo điện tử chính thống; dạy và bồi dưỡng, sửa sai cho sinh viên, cách tiếp cận các AI để tránh bị sao chép, nói lại hoặc khó khăn trong cách tìm kiếm dữ liệu; động viên sinh viên tham gia các cuộc thi trực tuyến mang ý nghĩa chính trị và thực tiễn như: “Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng”, “Tự hào Việt Nam”....

Hai là, tiếp tục tận dụng yếu tố tích cực của chuyển đổi số vào quản lý đào tạo, đánh giá sinh viên.

Cần tiếp tục tận dụng tích cực của chuyển đổi số vào quản lý đào tạo, giảng dạy Lý luận chính trị, trong đó, nâng cao chất lượng, hoàn thiện việc số hóa hồ sơ,

xây dựng các kho dữ liệu, thư viện số kênh nhóm trao đổi thông tin giữa người dạy và người học, người dạy và phụ huynh. Muốn vậy, bản thân giảng viên cần chịu khó đọc, học hỏi, chuẩn bị thông tin mẫu chốt. Giảng viên trong khoa, tổ sẽ định hướng sinh viên cách kết nối để tìm kiếm nguồn dữ liệu trên không gian mạng.

Giảng viên sử dụng hệ thống quản lý học tập (LMS) để theo dõi tiến độ học tập của từng học viên, đồng thời, ứng dụng phân tích dữ liệu lớn (Big Data) để đánh giá chất lượng giảng dạy và đề xuất các cải tiến phù hợp. Xây dựng các phần mềm thi, đánh giá chất lượng người học đảm bảo phù hợp về chất lượng nội dung kiến thức và các khía cạnh yêu cầu của quá trình thi đánh giá.

Ba là, tiếp tục xây dựng thói quen làm việc, kỹ năng sử dụng công nghệ trong sinh viên và giảng viên.

Đây là một trong những nhiệm vụ quan trọng nhằm xã hội hóa chuyển đổi số. Một số kỹ năng giao tiếp nhóm mà giáo viên Lý luận chính trị phải thành thạo và hướng sinh viên thành thạo như: sẽ có rất nhiều nhóm với nhiều nguồn giao lưu mà bạn phải thực hiện trên các nền tảng Zalo, Messenger, Face book, Fanpage. Các chủ thể tham gia phải biết lựa chọn hội nhóm, ở hay rời nhóm, ẩn nhóm không quan trọng để tránh việc trôi tin công việc thường nhật mà mình đang phải chạy tiến độ. Ví dụ như: thiết kế để đọc kịp tin, tránh bỏ sót tin lịch dạy, lịch học, lịch gặp gỡ giáo viên... Việc giao tiếp trên nền tảng số hiện nay cực kỳ quan trọng, nhạy cảm và mức độ lan tỏa cực nhanh, nên giảng viên Lý luận chính trị phải làm gương, đồng thời, hướng dẫn sinh viên thực hiện tin nhắn đúng mực, tránh chụp, sao tin thất thiệt, phát tán... Giảng viên phải hướng dẫn sinh viên cách tra cứu tin giả, cách kiểm soát bình luận, bài đăng để phòng việc sinh viên đưa tin không chính thống; học cách viết, mở đầu các phần cho email, cho tin nhắn chào hỏi, cho các bài đăng, bình luận có ý nghĩa. Người dạy chuyển nội dung, hướng dẫn sinh viên xây dựng thói quen đọc tài liệu số, lựa chọn website đúng đắn để đọc tra cứu; rèn kỹ năng ôn thi; rèn kỹ năng đọc, hiểu, kỹ năng kiểm tra vấn đáp, kỹ năng vận dụng làm trắc nghiệm...; tận dụng thực tế ảo (VR) và thực tế tăng cường (AR) để minh họa các khái niệm trừu tượng trong Lý luận chính trị. Giảng viên cũng cần hướng dẫn cho sinh viên kỹ năng phòng ngừa tội phạm công nghệ, tổ chức các tọa đàm, tham gia các câu lạc bộ lý luận trẻ trên nền tảng mạng xã hội nhằm tích cực bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng.

Kết luận

Chuyển đổi số đóng vai trò quan trọng và tích cực đối với việc giảng dạy Lý luận chính trị, là một trong những phương tiện thúc đẩy, kết nối hiệu quả việc tuyên truyền chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước. Chuyển đổi số hiện nay trong giảng dạy Lý luận chính trị ở các trường đại học, cao đẳng bên cạnh thuận lợi còn đặt ra những thách thức nhất định. Trong đó, có thể kể đến những thách thức về cơ sở vật chất, về vấn đề đa dạng thông tin, ảnh hưởng đến thái độ chính trị của người học, một số bệnh tâm lý kèm theo do tiếp cận và tương

tác trên nền tảng số. Điều này yêu cầu đội ngũ quản lý, lãnh đạo các cơ sở đào tạo tiếp tục tích cực nghiên cứu những vấn đề đặt ra, xây dựng kế hoạch, giải pháp thực hiện chuyển đổi số tốt hơn, đặc biệt trong giảng dạy các môn Lý luận chính trị. Nói cách khác, để thực hiện Nghị quyết 57-NQ/TW ngày 22/12/2024 của Bộ Chính trị “về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới, sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia”, các cơ sở đào tạo giáo dục chuyên nghiệp cần nâng cao vai trò của lãnh đạo đơn vị, đầu tư cơ sở vật chất, phát huy tính sáng tạo, đổi mới, dám nghĩ dám làm.

Tài liệu tham khảo

Bộ Chính trị. (2019). *Nghị quyết số 52-NQ/TW ngày 27/9/2019 của Bộ Chính trị về một số chủ trương, chính sách chủ động tham gia cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư*.

Đảng Cộng sản Việt Nam. (2021a). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII* (Tập I, tr. 214). Nxb Chính trị quốc gia Sự thật.

Đảng Cộng sản Việt Nam. (2021b). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII* (Tập II, tr. 129). Nxb Chính trị quốc gia Sự thật.

Thủ tướng Chính phủ. (2020). *Quyết định số 749/QĐ-TTg ngày 03/6/2020 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt “Chương trình Chuyển đổi số quốc gia đến năm 2025, định hướng đến năm 2030”*.